

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 28.—
za en mesec . . . " 2.—
za Nemčijo celoletno . . . " 29.—
za ostalo inozemstvo . . . " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . " 2.—
V upravi prejemam mesečno . . . " 1.—80

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . K 7.—
za Nemčijo celoletno . . . " 9.—
za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

SLOVENE

Inserati:

Enostolpna pettivrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)

za enkrat . . . po 31 v
za dva- in večkrat . . . 25.,
pri večjih naročilih primeren
popust po dogovoru.

Poslano:

Enostolpna pettivrsta po 60 vin.

Izhaja vsak dan, izvenredno
delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga vojni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Tri laška letala sestreljena. - Nov uspeh naših čet v Bukovini. - Boji pri Valoni. - Nadaljnji uspehi pred Solunom. - „Deutschland“ se vrnila.

Madžarska opozicija proti vladi.

Voditelji madžarske opozicije so odložili svoje vloge zaupnikov in nadzornikov, ker v vladnih krogih niso dobili dovolj pravočasnih in odkritosrčnih pojasnil. Začeli so odkrit boj proti madžarski in skupni vladi. V naslednjem poročilo iz ogrskega državnega zbora:

Grof Apponyi je rekel, da so zaupniško mesto prevzeli, ker so smatrali za svojo dolžnost, da morajo porabiti vsako priliko, če morejo šanse ogrskega naroda zboljšati vsaj za en odstotek. Danes ne morejo več obdržati tega naročila. Zdi se, da vodstvo naše zunanje politike našega poslanstva ni tako umevalo, kakor mi sami. Doživeti smo morali, da se nas je postavilo pred zelo važna gotova dejstva in zato ne moremo več izvrševati našega poslanstva. Toda naše nasprotno naziranje se ne tiče naših zaveznikov. Smo za ohranitev in poglobitev zavezništva z Nemčijo, seveda pod pogojem enakopravnosti. Tudi se ne more govoriti o miru, dokler ne pade priznani program naših sovražnikov, ki nas hočejo popolnoma uničiti. Opozicija ne more več ostati pasivna. Njena dolžnost je, da poostri svojo kontrolo, seveda v onih mejah, da ne trpi vojni položaj. Zagrešilo se je velike napake, za katere je treba dognati odgovornost. Zunanjo politiko se mora kontrolirati. — Govornik opozarja na nagodbni zakon, ki zaukazuje, da ima tudi v Avstriji vladati popolnoma ustavno življenje. Govornik zavrača avstrijsko mnenje, da je Madžarom ljubo, da ima samo Ogrska parlament. Ogrji ne streme po gospodujočem vplivu. Dovolj jim je ravnopravnost. To mora izjaviti pred javnostjo.

Grof Andrassy tudi izjavlja, da ne more več izvrševati svoje naloge kot zaupnik, ker ni našel odkritosrčnosti. Morja je res, da podrobnosti iz diplomatskih pogajanj ni mogoče sporočati neodgovornim osebam in zato je umljivo, da odloži svoj mandat in poizkušajo kontrolo pred večjo javnostjo. Ne gre se za užaljeno samoljublje. V teh časih se iz interesov dežele mora vršiti kontrola. — Andrassy nato opisuje politični razvoj tekom vojne. Ob začetku vojne je vlada zamudila ugodno priliko, da bi primerno preuredila svojo vlado. Opozicija je molčala in se izogibala vsakemu javnemu boju. Kasneje je predlagala koalicijsko vlado; Tisza je to sprejel simpatično, toda ubil je misel že v kali,

ker je zahteval, da ostane on sam na čelu vlade. Opozicija je nato predlagala pot zaupnikov. Ker se ta pot ni izkazala, zato je treba začeti drugo pot: javna parlamentarna razprava perečih vprašanj, ki pa ne sme škoditi vojaškim interesom. Zato stavi predlog, da naj se čimprej

skliče delegacije.

Ne boji se, da bi Avstriji in Ogrji v delegacijah škodili onim visokim ciljem, za katere se sinovi obeh narodov borijo tako junaško. Samo potom delegacij je mogoče priti do one tesne zveze in kontrole med narodom in zunanjo politiko. V delegacijah ne bo samo Ogrska, ampak tudi Avstrija, kjer čutijo prav tako potrebo, vršila svoj ustavni vpliv na vprašanja, ki se ravno tako tičejo njenega obstoja in bodočnosti. Končno poudarja Andrassy, da akcija opozicije ni dokaz utrujenosti ali želje po miru za vsako ceno. Zahteva sklicanje delegacij ravno zato, ker ve, da so vsak faktor in vsi patriotski elementi v monarhiji trdno odločeni voditi boj do konca in žrtvovati prav vse za pošten mir. Nihče v monarhiji ni za osvojevanje, toda vsak je odločen za boj do zmagovitega miru. V tem sta narod in opozicija edina.

Štefan Rakovski v k v tudi zahteva sklicanje delegacij, ostro napada vodstvo zunanje politike in trdi, da celo

ogrski ministrski predsednik ne dobiva dovolj pojasnil.

Poudarja ravno tako odločno voljo za boj do poštenega miru. Svoje zaupniškega poslanstva niso porabljali za tožbe proti Tiszi, ampak so hoteli delati samo za interes dežele. Ker se to ni posrečilo, nočejo vse krivde valiti na ministrskega predsednika, toda ta naj skliče delegacije. Zunanjo politiko je treba temeljito predrugačiti, in postati mora smotrena, odločna in samozavestna.

Tisza za diplomatsko tajnost.

Grof Tisza obžaluje, da voditelji opozicije nočejo več vršiti svojega informacijskega poslanstva. V nazorih teh gospodov je nekaj napak. Andrassy je opozoril na diplomatsko akcijo pred vojno z Italijo. Če bi v tisti zadnji stopnji pogajanj — priznam — upravičeno samozavest ne bili postavili na najhujšo poizkušnjo, in sicer v ponižujoči obliki, tedaj bi nam bila Italija napovedala vojno pred predorom pri Gorlicah ali takoj za tistim dogodkom.

(Poslanec Szmreczanyi: Tri tedne.) Če sedaj premišljam posledice, ki bi znale tedaj nastopiti, omenjam samo dejstvo, ki se lahko že sedaj pove, da smo vzeli vse čete od srbske meje, da bi zaustavili italijanski napad. Če premišljam posledice, ki bi jih to dejstvo znalo imeti, če bi srbsko mejo degarnirali od čet v dneh pred ali tik za Gorlicami, tedaj s ponosom lahko prevzamem odgovornost, da smo v takih strašnih dneh v zatajitvi svoje upravičene samozavesti šli do skrajnosti, da smo mogli preboleti tedne, dni in ure in tako zadržati italijansko vojno napoved, dokler nismo dobili dovolj čet, da smo ustavili italijanski napad. (Szmreczanyi: Tri tedne.) Če bi mogli, bi pridobili še četrty in peti teden, kajti učinek velike zmagre pri Gorlicah je stopal vedno bolj v ospredje in se je poznal ne samo vedno bolj na srbski meji, ampak po celem svetu. To je samo primera, v katerem lahko rečem zbornici in ogrskemu narodu, da naj v tem vprašanju počaka s svojo sodbo, dokler ne bomo po načelu, da naj se posluša tudi drugo stran, to vprašanje lahko razpravljali in pojasnili.

Klic po delegacijah.

V sedanjem času tudi delegacije tega ne bi mogle opraviti. V odsekih delegacije v teh vprašanjih tudi ni mogoče iti do one meje, kakor bi bila potrebna. Gospodje pa vedo, da od strani ogrske vlade ni nobene ovire za sklicanje delegacij. (Rakovsky: Odpravite delegacije!) Tisza: Sklicanje delegacij ovira

odgoditev avstrijskega državnega zbora.

(Szmreczanyi: Stürgkh bi odletel.) — Grof Tisza nato razlaga ogrski zakon o delegacijah in pravi, da ogrski državni zbor tudi sedaj kontrolira vlado. Seveda ni to stanje docela popolno. V tem trenutku pa ni njegova naloga, da bi govoril o avstrijskem položaju. Avstrijski ustavni mehanizem se je imel, ne samo od časa sedanje vlade, ampak že prej, se je boril s tolikimi anomalijami, ki so že v mirnih časih zvezane z velikimi nevarnostmi, ki bi pa v svetovni vojni znale imeti usodne posledice. Ta položaj obžalujemo vsi in ni ga Ogra, ki bi se veselil tega položaja. Sleherni Oger si more le žele, da bi javno življenje v Avstriji imelo na čelu v vsakem oziru akcije zmogen in krepak parlament. Mi obžalujemo ta položaj in upamo na izboljšanje. Toda največja krivica je to, če se za desetletja stare kronične napake vali

odgovornost avstrijski vladi ali onemu državniku, ki je sedaj na čelu avstrijske vlade.

Grof Tisza odločno ugovarja obdolžitvi, da naša zunanja politika ni bila odkritosrčna. Ta obdolžitev nima niti videza upravičenosti. Sicer pa danes sodba še ni mogoča. Danes še ni mogoče vsega razkriti in pojasniti. Grof Tisza konča, da nosijo odgovornosti zavesti, da je za interese dežele storil vse mogoče in to v trajnem, prirčnem in neizrušljivem zavezništvu z zavezniki in v prvi vrsti z Nemčijo. (Desnica je grofu Tiszi živahno klicala »Eljen«.)

Andrassyjeva kritika glede Italije.

Grof Andrassy izjavlja, da je grajal ono politiko proti Italiji, ki ni mogla ohraniti miru in se je vendarle ponižala. To je bila moja obdolžitev in te Tisza ni poizkušal ovreči.

Tisza odgovarja, da mora biti danes vsakemu jasno, da miru ni bilo mogoče ohraniti in pa če ne bi bili storili tistih korakov, ali če bi jih prej začeli, da bi italijanski napad v obeh slučajih prej zagrmel nad vami, kakor pa v trenutku, ko smo ga mogli odvrniti. (Klici: Tako je. — Desnica je ganjena, na levi hrup.)

× × ×

Madžarska opozicija.

Budimpešta, 23. avgusta. Strankarskega premirja je konec. »Neues Pester Journal« piše, da Andrassy in Apponyi z ozirom na splošen položaj ne mislita na preostro opozicijo, pač pa Karlijeva in ljudska stranka ne bosta molčali in bosta začeli boj proti vladi.

Zadnja pisma iz Gorice.

(Konec.)

III.

Gorica, 7. 8. 1916 ponoči.

Ura se pomika že proti polnoči. Zaspan, ubit ždim pri svoji mizi. Zunaj grmi, poka, se stresa, kakor da se podira svet. Obleden, obut, kar tako naslonjen na mizo sem bil zadnjo noč prespal ne-

LISTEK.

Pismo iz Zagreba.

Zapustil sem bil Zagreb letos v času, ko se je ta mladi fant izvijal iz zadnjih objemov starke zime in se pripravljaj, da se okoplje v prvih solnčnih žarkih mlade pomladi.

Pomlad in prve dni poletja sem preživel na vrtu in na gorah čudovito lepe tirolske zemlje. Iz mejnih vrhov gora te zemlje sem gledal italijansko ravan . . . Ko je stalo solnce tako, da sta bila noč in dan enako dolga, sem bil nastopil pot nazaj.

Trient — našel sem ga bil takšnega, kot sem ga bil zapustil. Trdnjava, v kateri si komaj med 200 vojakov našel enega civilnega človeka. Mnogo prahu in neznosna vročina je vladala v njem.

Brixen — zanimiv grad, krog katerega so stali krog in krog po gričih in gorah med zelenjem vinogradov, kot straža, mogočni snopi zgodnjega žita.

Bozen — soliden mlad mož, ki se še ne oblači po najnovejši modi, kate-

remu pa uniforma, ki jo nosi zdaj že dve leti. dobro pristojna. Obraz je zagorel, hrbet širok. Soliden je in dekleta ga ljubijo.

Inomost — bolnišnica. Mnogo rezervnih bolnic je v njem.

Solnograd — njegovo ime sem čul proti polnoči, ko sem se ravno preobrnul na mehki postelji v bolniškem vlakcu.

Dunaj — Ivan Cankar je napisal pred leti podlistek, v katerem je popisal Dunaj poleti. Prišel je nekako tako-le: Pod Golovcem leži star filister, nag do popka — — — Jaz sem ga bil našel letos podobnega priletnemu, korektnemu gospodu v salonski obleki, s črno kravato za vratom in cilindrom na glavi. Obraz mu je bil resen, obleki na njem se je poznalo kljub temu, da je bila skrbno osnažena, da je še od lanskega leta . . . Da, da, draginja!

Ljubljana — mlada vdova, ki hoče biti navzlic srčni žalosti interesantna. Žalna njena obleka je najmodernejšega kroja. Pogledi so ji koketni, krog njenih ustnic pa so začrtane poteze, ki jo delajo v njeni žalosti interesantno.

Kranj — trden gorenjski gospodar, ki stoji nekam prešerno na beli ce-

sti z rokami v hlačnih žepih. — »Mož, ste dobro prodali voli?« — »No, no, boljše bi bilo lahko, pa je že, je že.« — »Letina ne kaže prida.« — »Slaba bo, slaba! Ste že videli nove desetkronske bankovce?« — Mož jih ima slučajno precej v debeli listnici. »Ta beli papir zraven jih kazi.«

Duple. — Arhiv je bil zaklenjen. Na pisalni mizi je ležalo nekaj peres, katerim se je poznalo, da že dolgo niso plesala po belem papirju. Poleg njih je počivala moderno opremljena knjiga, katere naslov je govoril o najmodernejši umetnosti. Na stenah delavnice so visele nove, originalne slike, izdelane klasično moderno. Gospod Peter je na dvorišču nadzoroval nove drvarnice. Pokazal mi je hlev poln mlade živine. V svinjaku so krulili mladi prešički. — »Par dni ostanem doma. To leto sem mnogo zamudil v naši literaturi, kar mi hodi pri vojakihi zelo narobe. Morda bi mi hoteli posoditi zadnje številke »Dom in Sveta?« — Stala sva na dvorišču koncem župnišča. Gospod Peter se je obrnil v stran in pljunil dvajset korakov daleč v vodometa na vrtu, ki je bil slučajno suh. Ko se je obrnil zopet k meni in s poudarkom povedal, da tega lista ni najti v nie-

govi hiši, je bil njega obraz en sam velik protest . . . Ampak potem v lopici za hišo, kjer sva pozno v noč kramljala, sem našel s r e e, kakršno je treba iskati. Gospod Peter, nikdar mi še ni bilo žal, kadar sem romal k Tebi — ker bogat si v izkušnjah, bogat po srcu — zato mi ni dalo, da bi ti ne stisnil roke na moji poti iz južne Tirolske.

Zagreb — ki je kot pušljec, sestavljen iz samih belih in rdečih rož na mizi, pregrnjeni z zelim prtom.

Na Dunaju sem bil opazil, da prevladuje tam v letošnji poletni sezoni bela in črna barva. Gerngross v Mariahilferici je imel cel teden vse izložbe drapirane samo s tema dvema barvama. Zagreb stoji letos v znamenju bele in rdeče barve. Bele so hiše, po oknih in balkonih teh hiš pa je polno rdečega cvetja. Bele so najmodernejše obleke mestnih dam, vanjo pa je všito rdeče cvetje; rdeči, svileni trakovi prevladujejo na toaletah in slavnostnih. Bele so narodne noše deklic in žen z dežele, pa vse polno rdečih našivov in trakov. Bela je obleka moža seljaka, pa na klobuku in dolgi beli srjaci se vijejo gosto našite rdeče niti in trakovi.

kaj četrt ure. Sam ne vem, kako je bilo to pol-spanje, zjutraj sem se čutil le še bolj utrujenega, izmučenega.

Zjutraj sem en čas sedel v »Centralu« na Travniku. Že drugi dan ni bilo nobene pošte, nobenih poročil, nobenih časnikov. Da bi mogel dobiti vsaj kak časopis, pa nihče ga ni imel. Tolažili smo eden drugega.

Bal sem se skoraj, poizvedovati po najnovejših vesteh iz bojišča, kako je s Kalvarijo, S Podgoro, s Sabotinom... Stresalo se je venomer. Sedaj je poknilo nekje v Solški ulici, potem okoli Gosposke, nekje v Raštelju in tako nepretrgoma vsepovsod naokrog.

Stopil sem k gospej kavarnarki in si naročil kozarec slivovke, kontrastrup proti nervoznosti...

Nekdo je pripovedoval, da ga naša patrulja ni pustila več proti Solkanu. »Najbrže so Lahi že čez Sočo...« je trdil, a verjeti mu skoraj nisimo mogli. Drugi je zatrjeval, da je Podgora že vsa laška. Tretji je pravil o tisočih in tisočih laških vojakov, ki so jih naši zajeli in ki jih ves čas dovažajo skozi mesto, kako da se radi pustijo ujeti, da kar sami mečejo orožje od sebe, kako da je eden teh ujetnikov, ko je prišel do Travnika, od veselja zavriskal in pričel mahati z robcem. Pa da kljub vsemu temu naša stvar ne stoji preveč sijajno, da je prehuda premoč na oni strani, pregrozno število topov in da se je neki laški major-ujetnik izjavil, da to pot kljub vsej hrabrosti naših ne bo mogoče ubraniti Gorice...

Tako so se širile dobre in slabe vesti. O prvih sem dvomil, zadnjim nisem mogel, nisem hotel verjeti...

Moral sem v ulico Dreossi, do znanca.

Na Travniku ni bilo videti žive duše. Sredi Raštelja se je še vedno kadilo iz razvalin, na ulici so ležali kupi kamenja.

Hitel sem mimo sledov razdejanja čez Stolni trg. Na trgu je ležal z iztegnjenimi nogami kadaver konja. Povsod so zijale globoke luknje po tleh.

Par sto korakov pred mano ob vogalu ženske bolnišnice so se po vrsti razpočile dve, tri granate. Steber umazanega dima se je dvignil iz ceste.

Znan mož mi pride nasproti. Plašen pogled je vpel v me: »Gospod, ali naj gremo, kaj naj napravimo?« »Čemu?« sem ga miril, »ni take sile, samo pazite se pred granatami, a na beg ni treba misliti, Lahi ne prodrejo nikoli.« Zmajal je z glavo: »Vi že veste, pa zakaj nočete povedati resnice? Vse je šlo, vojaštvo in vse. Včeraj sem videl, kako se je odpeljal grof Dandini, in ako je on šel, je to slabo znamenje.« Zastonj sem ga prepričeval, naj se ne boji, da je grof na Ajševici, a da se vrne, da je vendar vse osobje magistrata ostalo. Ni in ni hotel verjeti. »Zakaj se pa grof še ni vrnil? Vi mi nočete povedati resnice...«

Svojega znanca, ki sem ga iskal, sem dobil ravno pred hišo. Hotel se je baš odpeljal s svojo ženo do Ajševice in spraviť obenem do tja nekaj svojih najpotrebnejših stvari. Ne vem, kako je še imel tako srečno roko, da je dobil voz. »Spravim vsaj nekaj iz mesta.

Predstavljajte si lico ob času promenade, po kateri se vije venec mestnih dam. Vse belo in rdeče med belimi hišami z rdečimi cvetovi in zelenimi oknicami. Stopite na Jelačičev trg v dopoldanskih urah. Vse mrgoli tam seljakinj v krasnih narodnih nošah. Vse je belo in rdeče. Obiščite sejmišče na smanji dan. Vse je belo in rdeče.

Zato je Zagreb pušelj, sestavljen iz belih in rdečih svetov. Na zeleni mizi hrvaške ravani leži in solnce se smeje nad njim raz modro nebo.

Pa muzika... Le stopite na ulico, na trg, v gostilno, na promenado. Tako mehka je beseda teh ljudi. Pesem je, mehka muzika.

Draginja kot na Dunaju, samo mnogo več se dobi tu. Bel kruh. Življenje navzlic poletni sezoni, povsod polno. Pa mnogo vojaštva, mnogo bolnišnic, mnogo novih grobov.

V Odeonu koncertira vsak večer gledališka godba. Glegališče otvori sezono 1. septembra. Priprave se že vrše. Program obeta biti bogat in zanimiv.

Kinematografi delajo dobre kupčije. Literati se prepirajo med seboj. Hrvaška književnost bogati prevodov, zlasti ruskih. Najboljša ruska dela so že prevedena. Dobrodelna društva in zavodi, ki jih je vojska priklicala v življenje, že sestavljajo programe za jesensko in zimsko sezono. Oči politikov so obrnjene v Budimpešto, kjer je pričel ravno danes parlament svoje poletno zasedanje.

Tam zunaj pa se bori hrvaški junak kot lev za kralja in lepo zemljo, katere krasen cvet je beli Zagreb. P.

Jutri se vrnem. Bati se je najhujšega. Zdravi, do svidenja!« mi je zaklical in se odpeljal.

Ce se ta boji in spravlja svoje stvari proč, on, ki je bil vedno predrzno-pogumen in do skrajnosti optimist, potem le glej, da se spravi tudi ti čim prej malo ven iz tega kritičnega okrožja, — sem si mislil in sklenil, da se še jutri umaknem na Ajševico.

Nazaj grede sem se obrnil v stanovanju gg. stolnih vikarjev. Hotel sem vedeti, kaj je z gg. dr. Sorlijem in dr. Kobalom, ki jih nisem videl od sobote opoldne, ko smo zadnjič kosili skupaj pri Pizzulu.

Na stolnici sem opazil več svežih poškodb. Pridem v stanovanje, kjer mi zbegana služabnica pové, da so gospodje sinoči odšli proti Ajševici, da se pa še vrnejo, čim bombardiranje malo odneha, ker da so vse svoje stvari pustili doma. Skušal sem malo pomiriti preplašeno žensko, zagotavljač ji, da je najhujše že prestano, a samemu sebi se mi je zdelo, da lažem.

Na Travniku srečam komisarja g. dr. Sveteka. Kar oveselil sem se ga. Dokler je ta gospod še tu, smo že še dobri! Ogovoril me je kar sredi trga. Dasi je zvižgalo in pokalo na levi in desni, od spredaj in od zadaj, je pogumni doktor obstal na trgu, kakor da nismo na najnevarnejšem prostoru mesta. Opozoril sem ga na to, kajti meni ni nič kaj dišalo, stati tako na prostem, pa doktor se mi je le smejal, češ, da morda me prej ubije granata v kaki kleti nego na prostem. Prašal sem ga, kedaj bomo morali iti, a oni se mi je smejal: »Čemu, saj ni nevarnosti. Če bi bilo kaj, bomo vendar avizirani pravočasno. Le nič strahu, korajža!«

Iz Solške ulice so privedli nekaj ujetnikov. Komisar jih je moral sprejeti in dirigirati stražnike naprej. Tako je bil ta dan dr. Svetek za vse. Edina oblast v mestu!

Dasiravno še vode ni bilo več v mestu — vodovod je bil razbit — sem bil vendar tako srečen, da sem dobil pri »Jelenu« še pošteno gorko kosilo in še celo — pivo.

Popoldne je pokalo naprej. Grozna muzika ni hotela kar nič prenehati.

Nekaj časa sem bil doma, nekaj časa drugod, samo obstanka nisem našel nikjer.

Ko je treščilo pri Valentinuzijevih na Kornu, ranilo tri gospodične in ubilo enega vojaka, je bilo seveda vse še bolj zbegano v našem delu. Stara gluha teta je še bolj tarnala in vzdihovala: »Dio mio, Dio mio« in celo pogumnim gospodičnam se je bral strah na obrazu.

Urar, ki je imel malo trgovinico v naši hiši, je prišel, pobral najvrednejše stvari v ročno torbo in odšel. Tedaj sem tudi jaz spravil najvažnejše papirje v žep, stlačil v nahrbtnik nekaj perila in obleke ter opozoril še gospodični, naj imati najvažnejše stvari pripravljene — »za vsak slučaj.«

Za vsak slučaj — pričel sem se resneje bati, da pride ta slučaj.

Še enkrat sem hotel videti, kako so gospodarile granate po našem uradu. Nevarna je bila pot do tja, pa vse eno sem šel. Preletel sem nekaj sob. Cele stene so bile po tleh, vse razmetano, vse pokrito s kupi kamenja.

Na magistratu sem zvedel, da je grof Dandini še vedno na Ajševici. Kaj gotovega ni vedel nihče povedati. Uradniki so sedeli apatično ob svojih mizah, otroci, ženske in moški so se gnjetli po prostrani zatohli kleti, blede razsvetljeni od sveč in petrolejk. Ravno so pripravljali gulaž iz konjskega mesa, zato je bil zrak tembolj nasičen in zopern.

Pred magistratom so se pa ves čas vstavljali vozovi Rdečega križa. Eden za drugim so prihajali.

Napravil sem še en skok na glavvarstvo. V družbi barona Winklerja, ki se je bil ravno vrnil z dopusta, sem našel dr. Sveteka. Na mojo prošnjo mi je hitro napravil »Passierschein« do Ajdovščine in nazaj v Gorico. »Napravimo veljaven do 25. avgusta, do tedaj najkasneje bomo že imeli lepši mir v Gorici,« mi je dejal, a pripomnil, da ni še nobene sile in nevarnosti in da naj ne hodim še, če ne pride kaj hujšega. Opravičil sem se, da grem samo za en ali dva dni, da pridem vsaj do kake pošte, sicer se bodo doma bali bogvečesa, če toliko časa ne bo nobenega glasu od mene.

Z gospo in gospodom M. smo se dogovorili, da odidemo prihodnje jutro zarana, — pa naj bo kar hoče. Gospa je sicer silila, naj gremo takoj, samo da bomo čim prej zunaj, pa navsezadnje se je le udala za naslednje jutro.

Moj nahrbtnik je bil natlačen, pa nisem se mogel odločiti, da bi pregledal, sem li res stlačil vanj najpotrebnejše.

Ni me držalo doma. Hajdi spet do kavarne.

Ko sem šel mimo Orzana, je treščilo prav blizu v ulico Vetturini. Drobec granate je padel le par metrov pred mano. Skoro sem se hotel že vrniti. Sredi ulice je ravnodušno in hladnokrvno pobirala stara ženica razdrobljene kosce okenskih temnic v predpasnik. Kak zajec si v primeri s to starko, sem očital samemu sebi in podvihal korake. Pred škofijo jo je visoko nad mano razpočil šrapnel, kroglice so zapopotale naokoli. V zidu se je odbila krogla iz puške, a jaz sem bil skoro že v kavarni.

Tedaj je dvakrat zaporedoma rezko zarežalo skozi zrak. Nehote smo se vsi sklonili proti mizi, kakor da ima pasti ravno na nas. Dva siva stebra sta vstala ravno tik ob obzidju Castella.

Zvečer smo zopet sedeli pri »Jelenu«. Prasketanje pušk je prihajalo prav od blizu, kakor da se bijejo že to stran Soče. Za hip me je gnala radovednost na hodnik drugega nadstropja. Podgora je bila vsa v ognju in črnem dimu, na desni strani so se dvigale zelenkaste rakete. Zdelo se mi je, da slišim človeške glasove, vpitje in klicanje... Vrh Kalvarije pa se je zdel temen, miren... V mestu pred menoj tja proti Soči so bile tu pa tam svitle točke, ognji, stebri dima.

Vedno bolj je rastle v meni prepričanje, da se bo moja črna žalostna slutnja uresničila.

»Najboljše, da ga pijemo nocoj! Ga vsaj za Lahe ostane manj!« je predlagal eden iz družbe. Meni pa se ni nič kaj posebno ljubilo. Tako sem bil žalosten, da bi se bil najraje zjokal nad našo veliko nesrečo, ki je imela priti.

Sedaj ždim tu v svoji, hvala Bogu, še celi celici. Zunaj grmi, poka, se streša. Vzduh po ognju in dimu, kakor da je sodnji dan... Tam okoli državnega kolodvora je vse svitlo, velik požar. Jutri zarana torej odidemo.

Nova soška fronta.

Štirinajst mesecev smo čitali v poročilih iz soške fronte vedno ista imena. Imenoval se je Tržič, koje mesto so prepustili sovražniku takoj ob pričetku vojske brez boja, Doberdob, vasi Selce, Vermejan, Sredipolja, Šenpolaj, čula vedno nova junaštva s hriba Sv. Mihaela, ki stoji na severnem robu doberdobske planote. Poznali smo imena krajev pri Gorici in višin goriškega območja, Podgora, Oslavje in Sabotin. Štirinajst mesecev so odganjale čete generala Borojeviča od Gorice, in šele, ko je sesulo sovražno topništvo mesto popolnoma, je armada stopila nazaj en korak, a samo en korak, da se je v novi postavki tem uspešnejše uprla sovražnemu pritisku. Goriških razvalin ni bilo treba čuvati več, temveč se je mogla umakniti v postojanke, taktično in strateško nadkriljujoče napadalce.

Črta, ki se je izpremenila v šesti soški bitki, ni drugega kot izravnana krivulja v podobi obrnjenega S. Skrajni točki odsekovi, Solkan na severu in Devin ob morju na jugu, sta ostali. Na najširjem kraju pomeni izguba prostora šest, povprečno le štiri kilometre. To je ona smrtna rana, ki so je radosti pijani laški časniki zadali Avstro-Ogrski.

Prostor novih postojank je tak-le: Laška ravnina se med Krminom in Gradiščem zajeda proti vzhodu, naproti Vipavici, ki prihaja iz kraške Hrušice in se pod Sv. Mihaelom v ostrem kotu izliva v Sočo. Ravnina med Sočo in Vipavico se izza soteske med Sv. Mihaelom in Podgoro razširi v trikot, na čegar severu stoji Gorica. Braniti Gorico bi bilo torej braniti ravnino, katero so sicer vso prepustili sovražniku.

Vzhodno od Gorice se izpremeni ravnina v gričevje, po katerem se vije Vipavica. Goriški grad je poslednji izrastek teh gričev, ki so 150 do 230 metrov visoki ter se nad goriško nižino, ki je komaj 50 metrov nad morjem, vzpenjajo prilično visoko. Severno in južno spremljajo ozki hodnik vipavskih gričev od zahoda proti vzhodu visoka gorovja. Na severu Trnovski gozd, ki ima 800 in več metrov visokih vrhov in s hribom Sv. Gabrijela in s Sveto goro gospodari soški dolini. Na jugu, na levem bregu Vipavici pa se vlečejo severni kribi komenske planote, visoki 400 metrov, z najvišjim hribom Trsteljem, ki ima 643 metrov. Jasno je, da te višine olajšujejo zatvoro gričevju vzhodno Gorici. Sovražnik se mora zavrtavati proti ravni, ob straneh trdno zavarovani črti in more več obstreljevati posameznih točk kot doslej od treh strani. Taktično je torej njegova naloga mnogo težja.

Seveda sovražnik ne more napadati sedaj črte, ki se pri Solkanu na zahodnem robu goriških višin drži tesno vzhodno črte Sv. Peter—Vrtojba—Miren, temveč mora napredovati na višinah, ki varujejo krila našim postojankam. To so hoteli doseči besni napadi na Plave in Zagoro, ki

so se počeli takoj po zasedenju Gorice. Preko teh krajev ob srednji Soči vodi namreč pot na višine Batuje in Grgar, torej za hrbet Sveti gori in Sv. Gabrijelu, severnima stebroma naših postojank. A presenetljivi napad se je ponesrečil, ob levem bregu se raztezajoče gore so ostale naše. Ozka in globoka soška dolina tudi nikoder ne daje mesta, da bi se razvila večja krдела, in Lahom je ostala po ponesrečenem napadu na onem mestu izredno težka naloga. »Trnovskega gozda«, oziroma onstran čepovanske doline raztezajoče se »lomske planote« še ni pohodila italijanska noga, in prej kot slej sta najtrdnjaja trdnjava južne kraške postojanke.

Trja gre za levo krilo, ki se razprostira med morjem in Vipavico preko komenske planote. Te kraške višine se raztezajo daleč proti zahodu v ravnino do Soče, ki teče pri Gradišču okrog poslednjih izrastkov. Najzahodnejši del višine se imenuje doberdobska planota, ki je oddeljena od ostale planote od severa proti jugu po globoki valonski dolini, katere veže pri Devinu obalo z goriško ravnino. Doberdob je bil za brambo Gorici velikega pomena, ko se je ostavilo to mesto, je izgubil pomen tudi Doberdob. Goriška ravnina v laških rokah je naravnost ogrožala hrbet doberdobske postojanke zaradi nevarnosti, da udero Lahi v valonsko dolino in odrežejo branilce planote. Južno krilo Borojevičeve armade se je umaknilo zato na vzhodne dolinske bregove, in tako se je med morjem in Vipavo poravnala fronta, katero je lože braniti. Tudi se je ohranila prednost, da stoji branilec više kot napadalec. Zakaj nove postojanke so na 250 do 300 metrov visokih gričih, a napadalci v dolini so komaj 50 metrov visoko nad morjem. Seveda ni dvoma, da bodo hoteli Lahi napredovati na vsak način in da je zato na zahodnem delu komenske planote, morda ob črti Lokvica—Vrščič—Selo—Grmada—Devin, pričakovati besnih bojev.

A zadnji dnevi so pokazali, da je moč branilcev nezlomljena in da komenski hribi sovražniku niso manj strašni kot Doberdob.

Kako je bilo nekdanj in kako je sedaj.

Krasen majnikov dan. Že na vse zgodaj je južno solnce vabilo zaspance iz postelje ven v probujajočo se in cvetočo naravo. Vse je kipeło. Drevje je bilo ogrnjeno v belo odejo in pod to so žgočele in gostolele ptice, veseleč se življenja. Jutranja rosa je visela na temnozeleni travi, katere je kipeła sočnatosti in rasti. Azurno modro nebo se je oziralo na to krasno zemljo in še poveličevalo nje lepoto. Ljudje pa so hiteli po lepih, belih, bliščočih se cestah in kamorkoli se je ozrlo oko, je videlo obilnost rodeče zemlje. Ukajoč in šaleč se, so hiteli ljudje v jutro na delo na lepo obdelano polje in zadovoljstvo in radost jim je sijala z obraza. Kako bi tudi ne? Saj jim je mati zemlja obilo poplačala trud in nobena znojna kaplja ni padla zastonj na grudo. Iz vsake je zrastle rastlina, katero je oratar hvaležno gojil. Motika, lopata, plug so pridno obdelovali polja in na tisoče rok se je gibalo in pobiralo sad truda. Po belih cestah, katere so se tako prijetno svetile v južnem solncu, pa so hiteli voz za vozom izletniki, da se navžijejo te južne krasote in prsa so se jim širila pri misli — to je moja domovina.

Pot nas pelje po soškem polju dalje na jug — k morju. Kmalu zapustimo prijetno okolico in sprejme nas sivi Kras, ki ima kljub svoji goloti vendar nekaj prijetnega za oko. In ljudje, ki so ondaj prebivali, so ga ljubili z dušo in telom in vsakega, ki bi jih odtiral od te kamenite zemlje, bi prokleli iz dna duše. Saj se je pasla njih živinica ob redki travici in tupačam so imeli malo dolinico, napolnjeno z rdečo zemljo, katero so tem pridneje obdelovali.

Dosegli smo malo sedlo. Odpre se nam naenkrat krasen pogled na morje. V tisočeri barvah se je gibalo morje, blesteč se kakor mavrica in pljuskalo mirne valjčke na obrežje. V daljavi pa so se belila razpeta jadra in kakor daljni odmevi se je čulo petje mornarjev in ribičev. Zarko solnce je sipalo svoje žarke na to gladino in spreminjalo barve kakor dijamanti. Na levi se odpira krasna rodovitna ravan in v jutranjem svitu se vidi v daljavi stolp onega mesta, katero je že v rimski dobi in pozneje v srednjem veku igralo takšno vlogo.

Na desni pa se dviga Kras in pod njim na sivi skali mogočen grad, ki razpenja svoja krila kakor orel nad morjem in grozi s poginom in pogubo vsakomur, kdor bi se mu bližal s sovražnim namenom.

In nehote se spomni, kdor ga vidi, na različne vojske, ki so hrumele tod okoli in kakor odmev mu brne na ušesa glasovi kmečkih puntarjev: »Stara

Proti Solunu!

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 23. avgusta. Uradno se poroča: Pri Valoni je pričel sovražnik živahnije nastopati.

Naše bojno letalo, ki ga je vodil štabni narednik Arigi, je sestrelilo v boju s štirimi dvokrilnimi letali Farmanove vrste dva; eno leži pri izlivu Skumbi, drugo je padlo v morje; na varno ga je rešil neki sovražni rušilec.

Nomestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 23. avgusta. Veliki glavni stan: Očiščenje ozemlja na višinah zahodno od Ostrovskega jezera je danes napredovalo.

Odbili smo ponovljene srbske sunke v ozemlju Moglene.

Vrhovno vojno vodstvo.

× × ×

Z Balkana poročajo o živahnijih sovražnih podjetjih pri Valoni, ki imajo očitno ta namen, da bi Italijani zaveznikom natvezli, da hočejo pomagati solunski armadi z napenjanjem večjih sil na zapadnem krilu celokupne balkanske fronte. Med tem pa poročajo Bolgari dne 22. t. m.: V Strumski dolini smo sovražnika popolnoma porazili.

Nemško vrhovno armadno vodstvo poroča, da čiščenje višin zapadno od Ostrovskega jezera dobro napreduje in da so bili ponovni sunki v moglenskem ozemlju odbiti.

Francosko uradno poročilo.

Iz vojno dopisnega stana se javlja naslednje poročilo francoskega generalnega štaba orientse armade:

21. t. m. je trajal boj na celi fronti zavezniške armade pred Solunom dalje. V središču so Angleži in Francozi ljuto obstrlevali bolgarske postojanke na obeh straneh Dojranskega jezera. Docim se je naša pehota ustalila v južnih protifortih Beleskega pogorja na zapadnem bregu Vardara, so se polastile naše čete črte na višinah pri Ljumnici in se ond obdržale, izvzemši eno edino točko. Kljub ljutim protinapadom sovražnika je srbska armada nadaljevala svoje prodiranje v gorskem pasu med Černo Moglenico. Vsi pehoti odločeni cilji so se v splošnem dosegli. Na obeh krilih se je posrečilo sovražniku za ceno velikih izgub, da je potisnil nazaj naše prednje oddelke. Na eni strani se je oddelek, ki je imel kriti ostalo vojsko ter je zapadno od Seresa napadel bolgarske bojne moči, katere so cenili na več nego celo divizijo, da bi zadržal njihovo napredovanje, — umaknil na Strumo, katere prehode zavezniški vse trdno drže; na drugi strani pa se je skrajno levo krilo srbske armade po skoraj dvanajstih neprestanih bojih, s katerimi je zadrževalo napredovanje desnega bolgarskega krila, umaknilo na svojo glavno odporno postojanko v bližini Ostrovskega jezera.

Angleško balkansko poročilo.

London, 23. avgusta. Reuter poroča iz Soluna: Na bojni črti pri Dojranu se ni nič izpremenilo.

Podrli smo neki železniški most.

Na bojni črti ob Strumi je zaviralo naše topništvo napredovanje sovražnika pri mostu pri Koprivi.

Uničili smo tudi skupine sovražnih jezdecev.

Kavalo zasedli Bolgari?

Genj, 23. avgusta. »Agence de Balcan« poroča iz Aten: Čez Snestos prodirajoči bolgarski oddelki so zasedli Kavalo.

Sunek proti Solunu.

Genj, 23. avgusta. Čez Strumo vrženi francoski oddelki pričakujejo ugodno pri-

liko za protinapad; razkropljeni srbski oddelki se pa zbirajo pri jezeru Ostrovo, kjer pričakujejo ojačen iz glavnega stana.

Sarraillova armada močna 300.000 mož.

Basel, 23. avgusta. »Daily News« poročajo: Sarraillova armada v Solunu znaša po dohodu prve laške brigade 300.000 mož.

Nameravani protinapad solunske armade.

Amsterdam, 23. avgusta. Iz Londona se javlja: Poučeni krogi trdijo, da je sklenil francoski vojni svet, naj odgovori solunska armada na bolgarske napade s protinapadi. Generalu Cartier je baje ukazano, naj napreduje s Srbi in Francozi; Angleži naj bodo v rezervi. Francoski častniki so zelo nezadovoljni, ker se Angleži branijo, da bi šli skupno s Srbi v boj.

Vzmemirljiv položaj v Atenah.

Lužano, 23. avgusta. Poročevalec »Corriere della Sera« javlja, da je položaj v Atenah jako vzmemirljiv. Ministrski svet trajno zboruje. Zaimis se je posvetoval z načelnikom generalnega štaba Dusmanisom in s podnačelnikom Metako. Med posvetovanjem je čakal angleški poslanik Elliot v predsobi. Nemško poslanstvo razširja obvestilo, da se v vzhodni Macedoniji ne bodo dotikali grških pravic ne glede na invazijo, kar je povzročilo pozornost.

Priprave za odhod iz Soluna.

Solija, 23. avgusta. Iz verodostojnega vira se poroča, da kurijo na poln par v solunskem pristanišču nahajajoče se vojne in bolniške ladje, in sicer na Sarraillovo povelje, da lahko sprejmejo vojake, če bi bežali.

Nezadovoljnost v Parizu radi balkanskih dogodkov.

Kodanj, 23. avgusta. »Politiken« piše: Ofenziva na Balkanu je v Parizu veliki dogodek. Verdun, Somme, da celo na Brusilova so pozabili. Vse govori le o bojišču pri Solunu. Vsem je jasno, da so boji na Balkanu izredno težki. Ne udajajo se iluziji o izprehodu v Srbijo. Z vseh strani se sviri, naj se ne pričakuje preveč.

Srbi piča topov.

Genj, 23. avgusta. Tukajšnji srbski begunci so ogorčeni vsled dejstva, o katerem so poročali nevtralni listi, da so pri Solunu zbrane ostanke srbske vojske prve poslali v boj in jih pustili v odločilnem trenutku brez vsake pomoči. Več uglednih Srbov namerava privediti v Švici shod Srbov, na katerem nameravajo protestirati, ker vodita Anglija in Francija ostanke moškega prebivalstva Srbije v gotovo smrt, četudi bi morali obe državi znati, da so Srbi dozdaj skupni stvari največ žrtvovali in da bi jih morali čuvati po nesreči, ki je zadela njih deželo.

Strah v Solunu.

Solija, 23. avgusta. Po popolnoma zanesljivih poročilih so se Solunčani zelo prestrašili, ko se je izvedelo, da so bili Srbi premagani. Poraženi deli srbskih čet so se valili v neredu v mesto, veliko Srbov ni bilo več oboroženih, ker so pometali orožje proč. Prebivalce in angleške vojake z njimi je prevzel strah. Vsi so bežali na ladje, le nastop francoskih vojakov je za nekaj časa napravil red.

Grki zadovoljni s prodiranjem Bolgarov.

Solija, 23. avgusta. Iz zanesljivih atenskih poročil se kaže, da napredovanje bolgarskih čet in začasna zasedba grške zemlje iz strateških razlogov na Grke ni slabo učinkovalo; nasprotno: grški narod je zadovoljen zaradi napredovanja Bolgarov, a celo navdušen je, ker je bila že nadvlada četverozveze neznošna.

Italijani v Solunu.

Genj, 23. avgusta. General Petiti, ki je bival kot brigadni poveljnik do avgusta

v laških Tirolah, se je kot poveljnik italijanskega oddelka v Solunu, ki obsega baje le eno brigado, posvetoval s Sarrailom.

Bern, 23. avgusta. (K. u.) »Matin« javlja iz Soluna: V Solunu se je dozdaj izkrcalo nad 20.000 Italijanov.

Haag, 23. avgusta. »Daily News« pravi, da so izkrcali dne 24. t. m. v Solunu le 5000 Italijanov; Reuter pa pravi, da je Rusov v Solunu še manj kakor Italijanov.

Zadnji del evropske vojske.

Berlin, 23. Angleški poslanik v Atenah je izjavil nekemu solunskemu listu »Nea Hella«, da je po njegovi sodbi pričel zadnji del evropske vojske in da je zdaj tudi Grška prizadeta.

Volitve na Grškem odgojene?

Lužano, 23. avgusta. Grški list »Hestia« javlja, da namerava grška vlada glede na sedanje dogodke na 18. oktober razpisane volitve odgoditi na nedoločen čas.

Italijani in Grki.

Bern, 22. avgusta. (K. u.) »Petit Parisien« javlja iz Rima: Dne 4. avgusta je zapustila prva za Solun določena brigada Rim; z njo se je odpeljal general Petiti; ki prevzame poveljstvo italijanskih čet v Solunu. Isti list poroča iz Soluna, da je četrti grški armadni zbor, katerega poedina divizija se je nahajala v Seresu, Drami in v Kavali, popolnoma izpraznil zasedeno ozemlje. Bolgari stojijo zdaj v Hermanliju.

Aretirani grški kurir.

Bern, 23. avgusta. (Kor. ur.) Kakor poroča »Temps« iz Aten, je bil diplomatski kurir, ki so ga italijanske oblasti zaprle, njegovo prtljago pa pridržale, poklican nazaj v Atene, da poda poročilo.

Marica in osmanski vlaki.

Budimpešta, 23. avgusta. »Az Ujsag« poroča: Bolgarske in turške železnice bodo zopet otvorile tovorni promet. Tovorne vlake, ki bodo vozili v Bolgarijo, bodo nazivali Marica-vlake; one, ki bodo vozili v Turčijo, pa osmanske vlake.

Položaj v Rumuniji mirnejši.

Posebni poročevalec »Berliner Tageblatt« v Bukareštu, dr. Leo Lederer, poroča: Gospod Bratianu se je zopet za nekaj dni umaknil v Florico in v bukareškem političnem svetu je nastopil neki gotov začasni mir. Tudi stalna vojna pripravljenost je stanje, na katerega se človek končno navadi, in ker so v Bukareštu vrhutega iztaknili par odpuščenih rezervistov, menijo nekateri, da je kriza premagana. To je pa nedvomno zmotno. Gospod Bratianu hoče intervenirati, gospod Bratianu je pa tudi prepričan, da bo vojna dolgo trajala, zato je njegov vstop odvisen od položaja na bojiščih. Federalisti nastopajo sedaj z zadnjim geslom. Po njihovih izjavah je Bratianu trdno obvezan, da vstopi v vojno, rešiti je le še nekaj formalnih vprašanj med Bratianom in četveroprazumom. In skorajda tudi ne bodo diplomatske in politične privolitve, marveč edinole vojaški dogodki, ki bodo Bratiana naglani, da bo prekinil svoje odlašanje. V tem oziru pa četveroprazum v zadnjih dneh ni ničesar storil, in danes javljeno zasedenje Florine po Bolgarih ne kaže Rumunom francosko-angleško-srbske ofenzive v Makedoniji ravno v rožnati luči. Danes moremo morda ugotoviti, da je kriza trenutno izgubila svojo ostrino. Neugnanega zaupanja pa seveda ni mogoče imeti v politiko, ki temelji med drugim na intervencionističnih namerah. Vendar je morda med ljudmi še vedno nekaj zaupanja v gotovo previdnost razboritega rumunskega ministrskega predsednika, in ker je bila kriza zadnjih tednov predvsem kriza zaupanja, je zaenkrat zopet nastopilo neko gotovo pomirjenje.

Pogovor s predsednikom rumunskega senata.

Zeneva, 23. avgusta. Iz Lausanne v francoski Švici se je bilo razneslo poročilo, da bo Rumunija v zadnjih dneh avgusta brezpogojno stopila v vojsko na strani četveroprazuma. Tamkaj mučedi se predsednik rumunskega senata je izjavil nekemu poročevalcu to-le: »Toliko je verjetno, da v bližnji bodočnosti gotovo ne bomo storili odločilnega koraka. Rumunija se ne bo ne za Nemčijo, ne za Francijo ali Anglijo vrgla v vojsko in žrtvovala tisoče svojih državljanov za tuje interese. Ako bi se tako vrgli v vojsko, bi se zgodilo Rumuniji ravno tako kakor se je Belgiji in Srbiji, ki sta doprinesli svoje žrtve, sedaj pa bosta kvečjemu mogli doseči zopet svojo neodvisnost.

Turčija v vojski.

Napredovanje Turkov.

Genj, 23. avgusta. Pariški »Journal« poroča iz Tiflisa: Turško napredovanje je prekorajčilo črto severno od Tiflisa in Muša; Turki izvajajo ofenzivo na celi kavkaski črti.

„Deutschland“ v Bremenu.

Berlin, 23. avgusta. Iz Bremena se obvešča, da se pripelje jutri 24. t. m. »Deutschland« v Bremen popoldne in da jo bodo slovesno sprejeli. »Deutschland« se bo izkrcala v drugi prosti luki, kjer se že pripravljajo na sprejem, ki so mu določili tale spored: Zastopniki časopisja, ki jih je veliko priglasišnih, se bodo peljali s parnikom »Gazelle« iz Bremena po reki Vezer »Deutschlandu« naproti; če ne bodo podmorske ladje že prej srečali, jo bodo počakali najbrže pri Brumenthalu. Kakor hitro se bo »Deutschland« približala, se pridruži častnikarska ladja »Deutschland« in jo bo spremljala v bremensko pristanišče.

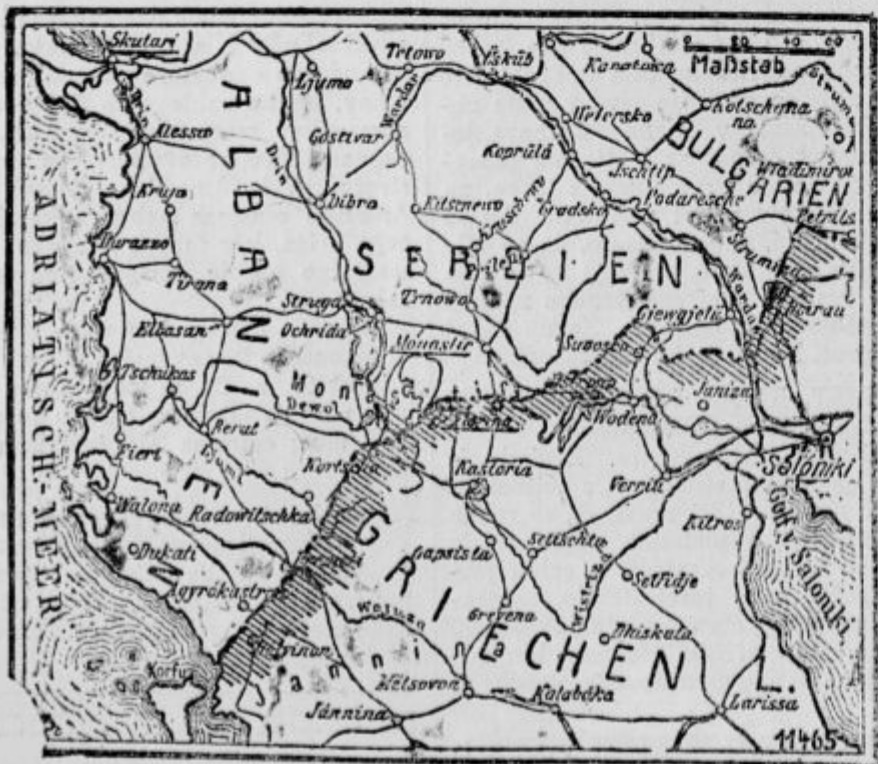
Bremen, 23. avg. Lastniki »Deutschlanda« obveščajo: »Trgovinski podmorski čoln »Deutschland« je došel iz Balmimora; danes popoldne se je zasiliral pred izlivom reke Vezer. Na krovu je vse zdravo.

Berlin, 23. avgusta. Poročilo o dohodu »Deutschlanda« se je danes razširilo; v mestu je vzbudilo velikansko radost. Mesto so v četrte ure v znak veselja okrasili z zastavami; vsi listi so izdali posebne izdaje. Tudi v drugih večjih mestih Nemčije so razobesili zastave in izdali posebne izdaje časopisov.

Dnevne novice.

+ Izpremembra vojaškega poveljstva v Gradcu. Dosedanji vojaški poveljnik v Gradcu podmaršal pl. Mattanovich je iz zdravstvenih razlogov odstopil; njegov naslednik je postal general pehote Hugo Martiny. Podmaršal pl. Mattanovich je bil rojen dne 19. februarja na Moravskem; njegov oče je bil polkovnik. Poročnik je postal leta 1879 po dovršenih študijah v vojaški akademiji; 1. novembra 1884 je postal nadporočnik. Dopršel je vojno službo; služil je od 1. novembra 1888 dalje kot častnik generalnega štaba pri 71. pehotni brigadi na Reki, nato od novembra 1889 v isti lastnosti pri 40. pehotni brigadi v Banjaluki, kjer je bil povišan 1. maja 1891 za stotnika 2. vrste, 1. novembra 1894 je postal stotnik 1. vrste v generalnem štabu. Dne 1. novemb. 1895 je bil prideljen 7. (celovškemu) pešpolku, a 1. novembra 1896 je postal načelnik generalnega štaba 9. pehotne divizije v Pragi, kjer je postal 1. maja 1897 major, 1898 so ga premestili k pešpolku št. 55, kjer je poveljeval 2. bataljonu. Dne 1. maja 1903 je postal podpolkovnik, čez tri leta polkovnik in poveljnik pešpolka št. 93; dne 11. januarja 1911 je postal gen. major in poveljnik 3. gorske brigade; leta 1913 je bil prideljen 3. armadnemu zboru v Gradcu. Ko je izbruhnila vojna, je kot vojaški poveljnik moral izvajati nove težke naloge; ki jim je bil v vsakem oziru kos. Ustanovil je vdovski in sirotinski sklad 3. armadnega zbora. Izdal je tudi vojakom namenjeno pesmarico. — Novi vojaški poveljnik general pehote Hugo Martiny je sin davčnega uradnika; rojen je bil 13. februarja 1869 v Kranju na Gorenjskem. Izdelal je Terezijansko šolo. Dne 1. novembra 1884 je postal nadporočnik in je kot tak izdelal vojno šolo. Dne 1. marca 1887 so ga pridelili generalnemu štabu 6. armadnega zbora; 1. maja 1890 je postal stotnik 1. vrste. Major je postal 1. maja 1897 v Lvovu, podpolkovnik 1. maja 1899, polkovnik 8. decembra 1902; 1. 1904 je postal poveljnik 48. pešpolka, 1908 poveljnik 62. pehotne brigade, 7. maja 1909 generalni major in 31. oktobra 1912 podmaršal in poveljnik 14. pehotne divizije. Med vojsko je bil povišan za generala pehote.

+ Imenovanja. Za poročnike v rez. so imenovani praporščaki (kadeti) v rezervi: Anton Zadro, 5. dom. pp.; Ignacij Malinowski, 5. dom. pp.; Avgust Perazzo, 5. dom. pp.; Anton Bilger, 26. d. pp.; Peter Funder, 5. dom. pp.; Pavel Fiala, Ivan Zor, Ivan Peterčič in Gaston Henrik Masiola, vsi pri 26. dom. pp.; Ivan Znidaršič, 27. dom. pp.; Franc Grafenauer, 37. dom. pp.; Herman Ertl, 26. dom. pp.; Miroslav Wenigerholz, 26. dom. pp.; Anton Ostre in Leon Hlynka, oba pri 26. dom. pp.; Josip Gril, 2. dež. strel. p.; Ivan Pristov, 27. dom. pp.; Bogumil Bizjak in Henrik Czerny, oba pri 27. dom. pp.; Rihard Hofmann, Rok Zolokar, Erich Lilleg, Matija Marolt, Miroslav Motka, Alfonz Skok, Franc Ančik, Leon Fink, Silvij Pakiž, Ivan Andoljšek, Adolf Kuntara, Josip Sedlak, Viktor Pirnat, Izidor Seršen, Franc Skedelj, Viljem vitez Fürer pl. Hainendorff, Tomaž Scherling, Anton Slova, Štefan Schiffrer, Maks Peterlin in Ludvik Mišmaš, vsi pri 27. dom. p.; Ivan Osternig, 3. dom. pp.; Josip Batistič, 37. dom. p.; Ivan Hrovat, Anton Dietner, Josip Tokač, Peter Kralj, Benjamin Ge-

K bolgarskemu prodiranju na Grškem.

nat in Andrej Zukowski, vsi pri 26. dom. pp.; Just Martelanc, Rudolf Spindler, Ivan Čerček, Ivan Michler, Julij Mayer, Josip Kulnig, Rihard Jug, Bogomir Timmerer, Karel Ovčjak, Viljem Grille, Karel Zalokar, Gvido Battan, Karel Grandl, Ivan Bonča, Emanuel Petrič, vsi pri 27. dom. pp.; Martin Plešivnik, 4. dom. pp.; Miroslav Oman, 4. dom. pp.; Alfred Gross, Ignacij Verčkovnik, Karel Zupančič, Ivan Podzemsky, Viljem Križanec, Amand Lorber in Ludvik Musek, vsi pri 26. dom. pp.; Josip Drašler 1. dež. strel. pp.; Jurij Zelenik, Mihael Witzani in Franc Križanič, vsi pri 26. dom. pp.; Adolf Kolmayer, 27. dom. pp.; Vinko Zorec, 45. dom. polj. top. p.; Rihard Ankovič, 21. dom. polj. top. p.; Matija Mejovšek, 2. dom. pp.; Srečko Feest, 26. dom. pp.; Anton Barič, 15. dom. pp.; dr. Lotar Smolej, 22. dom. polj. havb. p.; Josip Cvetko; Ivan Čuda; Rudolf Kavčič; Milan Klemenčič; Ivan Kos; Viljem Škrbinc; Jakob Slokar; Rudolf Zazula.

+ **Odlikovanja.** V drugič je dobil ponovno najvišje pohvalno priznanje stotnik 87. pp. Henrik Hubka. — Ponovno najvišje pohvalno priznanje so dobili: major 22. pp. Ludvik Kuralt, nadporočnik 22. pp. Leop. Vičar, poročnik 27. pp. Ivo Hrašovec in poročnik 96. pp. Peter Kovač. — Najvišje pohvalno priznanje so dobili: nadporočnik 17. pp. Ludvik Primožič, stotnik 87. pp. Peter Farsch, nadporočnik 7. polj. top. p. Bogomir Ritter, poročnik 4. trd. top. p. Fr. Kraigher, poročnik 97. pp. Ivan Miloch. — Zlat zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje je dobil voj. podživinozdravnik 9. polj. top. p. Anton Močilnik. — V drugič je dobil srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste sta dobila tit. narednik Kristan Julij in desetnik Horvat Ivan, oba pri 87. pp.

— **V kapucinskem samostanu v Celju** je bila dne 22. t. m. volitev provincijala štajersko-ilirske kapucinske provincije. Izvoljen je bil za provincijala preč. p. Donat Zupančič. Kot definitorji pa so izvoljeni: p. Albert Mösselberger, p. Lin. Präh, p. Lambert Lannzuner, p. Sigismund Wagner.

— **V korist ranjencem** se je priredila v Kamniku preteklo nedeljo, 20. t. m., pod vodstvom gđ. Milice dr. Janežičeve in gđ. Olge Fajdičove otroška predstava. Naši malčki so se prav dobro postavili. Udeležba je bila tako ogromna, da se je radi pomankanja prostora moralo mnogo ljudi vrniti. Vsled tega se bode predstava v nedeljo, 27. t. m., ponovila. Vstopnina je donesla lep čist dobiček.

— **Darilo.** Zupanstvo Vrbljenj je darovalo znesek 10 K za ranjene vojake.

— **Na italijanski fronti** pri Jemiano je padel Alojzij Jakin iz Solkana pri Gorici.

— **Težke posledice v šali.** V nedeljo popoldne je prišel iz Zgoš, občina Begunje, 17 let stari čevljarski vajenec Alojzij Stojan v Zapuže, občina Lesce, k Francu Anihu v vas. S seboj je imel maihen revolver, ki je vzbujal občo pozornost. Ogledati si ga je hotel tudi Anih, zato mu ga je izvil iz rok, nato pa, najbrž nevedoč, da je nabit, pomeril na Stojana ter izročil. Kroglja je slednjega zadela ter mu obtilčala v levi strani prsi. Poškodovani se zdravi v deželni bolnišnici.

— **Preskrba nelzoglobno potrebnih stvari.** Izšla je nova cesarska naredba, ki bo omogočala vladi, da bo mogla znatno vplivati na prodajo in ceno neizogibno potrebnih stvari. Da bi ne nazadovalo izdelovanje, bo vlada pri danih pogojih lastnika lahko prisilila, da bo moral nadaljevati izdelovanje, ali pa bo država brezplačno prevzela dotično podjetje. Bistvo naredbe je, da bo vlada mogla izsiliti produkcijo, kakor jo more že zdaj izsiliti pri preskrbi premoaga in petroleja ter pri poljskih delih. Po naredbi se lahko preskrbovanje takih potrebščin tudi za posamezne kraje ali občine izroči posamnim osebam, nezanesljivim osebam pa se lahko popolnoma prepove kupčevanje z njimi. Tudi glede navijanja cen obsega naredba važno določbo. Doslej so bili le prodajalci kaznivi, odslej bo sploh preno-

dano, ponujati več, kakor prodajalec zahteva, če se zgodi nakup in svrhu nadaljnje prodaje.

— **Omejitve obsega časopisov na Ogrskem odpravljena.** Budimpešta, 23. avgusta. (K. u.) Vlada je obljubila, da bo zagotovila časopisju papir in da je razveljavila odredbo glede na omejitve obsega časopisja. Listi so izšli danes zopet v svojem prejšnjem obsegu.

— **Podčastniški list.** Na Dunaju je 15. t. m. izšla prva številka »Podčastniškega lista« v hrvaškem jeziku. List bo izhajal dvakrat na mesec, a urejuje ga baron pl. Vojnovič.

— **Poštni promet.** Od 15. avgusta t. l. naprej je zopet odprt poštnonakazniški promet med Avstrijo z ene strani in Danskim, Nizozemskim, Norveškim in Švedskim z druge strani, in sicer z enakimi omejitvami, kakor ta čas obstojajo sploh za poštnonakazniški promet z inozemstvom. Poštne nakaznice v te dežele smejo torej sprejemati samo erarični poštni uradi ter oni razredni poštni uradi, ki so v to izrecno pooblašeni. Nasprotno se nakaznice iz teh dežel splačujejo pri vseh poštinih uradih. Nakaznica za Dansko, Norveško in Švedsko se more glasiti kvečjem na 300 K, za Nizozemsko kvečjem na 200 holandskih goldinarjev. Pridržane so spremembe glede najvišjega zneska. Najvišji znesek nakaznice iz teh dežel ostane nespremenjen 1000 K. En pošiljatelj ne sme predati za inozemstvo enega in istega dne več kot poštinih nakaznic več kot za eno nakaznico dopustni najvišji znesek. Poštna uprava si pridržuje pravico, odkloniti odpremo nakaznic v gori imenovane dežele brez navedbe razlogov tudi potem, ko so jih poštni uradi sprejeli, ter ukreniti povrnitev nakazničnega zneska odpošiljatelja. Istočasno s poštnonakazniškim prometom se v imenovane dežele spet odpre tudi promet s poštinih nalogi in poštinih povzetji.

Ljubljanske novice.

lj Splošna prometna banka. Upravni svet c. kr. priv. splošne prometne banke na Dunaju je imenoval prokurista g. Henrika Debevca za ravnateljevega namestnika podružnice v Ljubljani.

lj Umrja je dne 20. t. m. v deželni bolnišnici kandidatinja za redovnico iz zavetišča »Angel varih« v Spodnji Šiški po kratki in mučni boleznii v nežni starosti 19 let. N. n. v m.!

lj C. kr. državna obrtna šola v Ljubljani. V prihodnjem šolskem letu 1916/17 se bode vršil na tem zavodu pouk v naslednjih oddelkih: ženska obrtna šola, strokovna šola za lesno in kameno kiparstvo, javna risarska in modelirska šola. Vpisovanje v prva dva oddelka se vrši 16. in 17. septembra. Za vstop se zahteva starost 14 let in dovršena ljudska šola. Vpisovanje v javno risarsko in modelirsko šolo, ki je namenjena obrtnim vajencem, pomočnikom in tudi drugemu občinstvu, je v nedeljo, 24. septembra. Podrobnosti bodo pravočasno objavljene z uradnimi naznanili v ljubljanskih dnevnikih. Poasnila daje ravnateljstvo drage volje. — V ostalih oddelkih zavoda: Stavbno-obrtna šola, delovodska šola za mehanično tehnične obrte in za elektrotehniko, mojstrska šola za mizarstvo se vsled vojnih razmer pouk še ne more otvoriti. — Dohod k ravnateljski pisarni in v šolske prostore je dovoljen izključno le pri stranskih vratih, Gorupova ulica št. 10.

lj Denarnica z malo vsoto denarja se je našla na Gradu. Dobi se v upravi »Slovenca«.

Primorske novice.

Zahvala. Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani, Dunajska cesta št. 38, je tem potom prijetno primorana se veleč. gospodu kaplanu in deželnemu poslancu v Dolenji vasi pri Ribnici Karl Škulju zahvaliti za velikodušni dar in sicer v živežu, obleki in ponovno v denarju. Vaši žalostni sobratje, kateri so še pred kratkim v sreči in blagoslovu takorekoč plaval in so sedaj na cesti, bodo te darove s hvaležnim srcem sprejeli. Bog povrni stotokrat g. poslancu in vsem darovalcem.

Umrja je v tukašnji deželni bolnišnici 20. t. m. 14 let stara Nadaja Marija iz Gorice, Via Duomo št. 11.

Zupan iz Renč, Ivan Stepančič, se nahaja v Brucku ob Litvi.

Poziv mornarjev. Pristaniške oblasti v našem primorju so izdale naredbo, po kateri se morajo takoj prijaviti v pristaniškem uradu vsi trgovsko-pomorski kapetani, poročniki, strojniki in vse druge osebe, ki vrše katerokoli službo na krovu ali pri strojih (mornarji, postrežniki, kuharji) sploh vse osebe do 60 let, ki imajo mornarsko službeno knjižico (matrikolo). V Dalmaciji majka mnogo teh mornarjev, ker jih je vojna zalotila v inozemstvu in se niso mogli vrniti.

Navtična šola v Bakru se odpre z dnem 1. septembra. Vpisovanje se vrši zadnje dva dni avgusta, a v slučaju opravičenega razloga tudi pozneje. Primorci se nadejajo, da hrvaška vlada uvažajo željo vsega Primorja in da bakarsko navtično šolo izenači z reško akademijo, podavši jej naslov akademije.

Uspeh tržaškega glasbenika na Dunaju. Te dni so na Dunaju v Straussovem gledališču pred mnogoštevilnimi strokovnjaki vpriporili novo trodejsko opereto tržaškega glasbenika Alberta Andlovitza, za katero je spisal libreto dunajski pesnik Karl Frank. Opereta je dosegla popoln uspeh in jo listi zelo hvalijo; soditi po tem, tudi občinstvo delu ne bo odreklo svojega priznanja.

Drzna tatvina v Trstu. Minoli ponedeljek popoldne od 9. do 10. ure so prišli pred skladišče bivšega goriškega veletrgovca Renata Cappellani v ulici Sorigente 5 v Trstu težaki z vozom. Odprli so skladišče in prinesli iz njega na voz več zabojev raznega blaga, potem skladišče zopet zaprli in z vozom odšli. Kmalu nato je poslal Cappellani svojega uslužbenca v skladišče po neke stvari. Usluženec je našel ključavnico nezaklenjeno ter takoj hitel javiti gospodarju. Ko sta se nato z gospodarjem vrnila, sta dognala, da so neznanitavi odnesli iz skladišča 15 zabojev Schichtovih sveč, 22 z vato podloženih odej, dva zaboja ogrskega vina v steklenicah in mnogo drugih stvari. Skupna škoda znaša nad 4000 kron. Cappellani je razpisal 300 K nagrade za tistega, ki bi prišel tatovom na sled.

Zaplemba premoženja. Iz Trsta poročajo: Deželno sodišče v Trstu je radi veleizdaje zaplenilo premoženje Hyginu Klanzig, veleposestniku in notarskemu kandidatu.

Istra, 20. avgusta. Miren dež pada na suho razpokano zemljo kakor balzam v vojnike rane. Marsikaj se bo še popravilo na polju, posebno še zelje, repa in ajda. — Tudi v Istri bi treba bilo čim prej odpraviti iredentovska imena mestom, trgov, goram, rekam in vsem in vpeljati stara, pristna imena, ki jasno pričajo, da tu živi od pametiveka hrvaški in slovenski narod. Italijani so samo vsiljenci med njimi. Kdor bi sodil Istro po teh spačenih imenih, bi mislil, da je Istra v Kalabriji v južni Italiji. Prežalostno! — V občinah, kjer živijo sami Slovenci ali pa Hrvati, a imajo občino v rokah Italijani po milosti zapeljanega ljudstva, so poitalijančili tudi ljudske pridevke. Kučič so izpremenili v »Cuchich«, Hrvatini v »Chervatine«, Milanovič v »Milanovich«, Fatur v »Fattor« itd. Vse pridevke na »ič« so izpremenili na ich. Puro sangue calabrese. Kdor čita te opazke, res misli, da so to Italijani della Calabria. Res mora kri zavreti. Tako pišejo slovanske pridevke tudi italijanski duhovniki. Bog daj tužni Istri dovolj slovanskih duhovnikov. V Istri se je delovalo za časa zveze z Italijo s polnim parom, da se Istra poitalijanči in dozori za mater Italijo. To je bil edini cilj vsega italijanskega stremljenja. 33 let se je tako delovalo sistematično. Ob izbruhu svetovne vojske so pa ostudni iredentovci denuncirali najzvestejše Hrvate in Slovence za izdajalce Avstrije. Iredentizem se ne sramuje nobenega sredstva v doseg svojega umazanega imena. On je največji sovražnik Avstrije, zato proč z njim! Zatrete vse, kar diši po njem! Niti najmanjšega sledu o njem ne sme več biti. Na delo tedaj, vsi poklicani faktorji, da se slovanska Istrija ohrani Avstriji.

Obleko za goriške begunce so darovali: Seeman, Ljubljana, Ivanka vd. Klemenčič, Adolb Eberl, dr. Franc Jež v Ljubljani, Alojz Pregelj, Ljubljana, Amalija Stibenig, Edvard Fantini, zastopnik firme Georg Schicht, A. G. Aussig a/E. Hedžet & Koritnik, sedaj v Ljubljani, več strank v Lasnikovi hiši v Ljubljani, M. Palčič, vdova c. kr. poštnega nadoficijala v Ljubljani, Helena Cottman v Ljubljani, Marn Alojzija, Sušnik, trgovka v Ljubljani, Marija Keslar, Ljubljana, Kati Pečlin, Litija, Anton Rudolf, uradnik Kranjske hranilnice, Zbavnik Mira, Domžale, Vidic Marija, Ljubljana, Heryal Cecilija, Kamnik, družina Bizjak, Kamnik, Mici Grčar, Kamnik, Olga Schlegl, Kamnik, M. Grašek, Kamnik, in še mnogo drugih neimenovanih. Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani se vsem darovalcem najtopleje zahvaljuje.

Darovi za goriške begunce: Mučič Marija, c. kr. poštarica, Boršt pri Trstu, 10 K, Golmajer Karl, Tržič na Gorenjskem, 20 K, Remec, ravnatelj, 10 K, Hutter Ivan, katehet v Celovcu, 20 K, Levstek Ivan, posestnik in trgovec v Sodražici, 20 K, Arko Mihael, dekan v Idriji, 200 K, Brezovar Ivan, duhovnik v pok., Šmarino pri Litiji, 10 K, Dežman L. Vače, 20 K, Župni urad Kranj 58 K 73 v., Zurnik A., Krtnice-Dol. 30 K.

Vukovič Davorin, Metlika, 4 K 06 v., Anton Štrekelj, ravnatelj goriške kmetijske šole, sedaj v Knittelfeldu, 100 K, Vidmajer 9 K, Dolenec Ivan, profesor, Sopotnica, 10 K, Defar Ivan, Tinjan, Istra, 5 K, Neimenovana 10 K, Neimenovana 4 K. Hvala iskrena! Darovi se naj pošiljajo na naslov: Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani, Dunajska cesta št. 32.

Liebknechtu povišali kazen.

Berlin, 23. avgusta. V kazenski zadevi Karla Liebknechta je danes popoldne višje sodišče odločilo, da se obsojdi Liebknecht zaradi poizkušene vojne izdaje, obteženo težke nepokorščine in zaradi odpora proti državnii oblasti v štiri leta en mesec ječe, v katero dobo se všteje enomesečni preiskovalni zapor; da se izključi iz armade in da se mu odvzamejo državljanske častne pravice za šest let. Kazen se je povišala kljub okolnostim obtožencu v korist z ozirom na to, ker je Liebknecht svoje dolžnost kot vojak in državljani najtežje kršil na najtežji način ob času vojske v škodo domovine. Sam je priznal, da je zato delil letake in prirejal javne nastope, da bi oslabil moč vojske. Poleg teh okolnosti je bil Liebknecht že prej radi podobnega nastopa obsojen na 1 leto 6 mesecev trdnjavskega zapora. Proti razsodbi gre Liebknechtu pravica, da sme zahtevati revizijo postopanja.

Razne novice.

O srbskem kralju Petru poročajo listi: Srbski kralj Peter živi v današnjih dneh v majhnem selu Chalkis na otoku Evbeji na Grškem. Biva v kmetiški hiši, ker ni bilo dobiti boljšega poslopja; v sobah ima dokaj skromno pohištvo. Stanovanje sestoji samo iz spalne in sprejemne sobe, kuhinje in sobe za njegovega slugo, ki ga je spremljal v grško prognanstvo. Kralj je pa v nasprotju z raznimi časniki poročili, ki so ga opisovala kakor bolehnega moža, vsled svojega bivanja v mirnem podnebnju, tako poživljen in pokrepčan, da se pelje sleherni dan po 40 kilometrov daleč na motornem biciklu, ki je njegovo priljubljeno razvedrilo. Za politiko se ne briga in jo je prepustil svojemu sinu Aleksandru, kraljeviču srbskemu. Tudi se ne da nazivati kralja, ampak samo »gospodarja Topola«, pod kojim imenom je najel 70 letni kralj v Chalkis rečeno kmetiško hišo.

Angleška iznajdba za napravo anilinskih barv. Angleški listi poročajo, da je mlad irski kemik, po imenu Aleksander Corr, izumil, kako proizvajati anilinske barve. Izum je baje popoln in odločilen v barvni industriji. Angleška vlada je kupila iznajdbo in nakazala Corru po 2600 funtov letne rente. Izumitelj je še mladoleten.

Gosi iz ruske Poljske v Berlin. Te dni so nakupili na Ruskem Poljskem 30.000 gosi, ki so jih poslali v Berlin. Gosi bodo v okolici berlinski najpreje zredili, potem pa berlinskim prebivalcem poprodali. Kakor se poroča, se namerava še večkrat nakupiti take množine gosi na ruskem Poljskem. Poleg tega je kupil berlinski magistrat 1000 pitanih gosi na Braniborskem.

Nova določba o brzojavni obveščenju z vojnimi ujetniki. Brzojavke, naslovljene na avstrijske vojne ujetnike v Rusiji in Italiji, je mogoče napisati v nemškem ali madžarskem, francoskem, angleškem, italijanskem, ruskem ali srbskem jeziku. Če je napisana brzojavka v enem ali drugem poslednje imenovanih jezikov (ruskem ali srbskem), jo je treba napisati v latinici (nikakor ne v cirilici). V stiku z Italijo je treba napisati v naslovu besede Prisooinier guerre (t. j. vojni ujetnik), ki so podvržene tarifu. Raba skrajšanih ali dogovorjenih naslovov ter podpisov in šifer je nedopustna. Tudi besedilo je treba napisati v navadnem govoru, t. j. umljivo, nikakor pa ne dogovorjeno ali šifrirano. Telegrami, določeni za Rusijo, se pošiljajo čez Rumunijo, a za Italijo čez Švico in vsled tega je pristojbina deloma višja nego normalna. Plačuje se za besedo v Rusijo 39 vinarjev ter temeljna pristojbina 60 vinarjev (torej n. pr. za brzojavko z 12 besedami 5 K 28 vin.), za besedo v Italijo 18 vinarjev ter temeljno pristojbino 60 vinarjev (torej n. pr. za brzojavko s 15 besedami 3 K 30 vin.). Brzojavna uprava sprejema brzojavke v Rusijo in Italijo na odpošiljateljevo nevarnost in ne prevzema nobene odgovornosti, če brzojavna uprava naslovne dežele brzojavke noče sprejeti ali vročiti. Pristojbine za take zavržene brzojavke se torej odpošiljatelju ne vračajo. Brzojavke na vojne ujetnike je treba pred naslovom označiti s črkama P. G. Naposled moramo še enkrat pripomniti, da se na vojne ujetnike ne more brzojaviti v slovenskem

jeziku in če plača odpošiljatelj tudi brzojavni odgovor (Rp.), da se mu v slučaju, če se je brzojavka izgubila, ali ni mogla vročiti, ne vrne niti te vnaprej plačane pristojbine.

Žene kot delavke v Kruppovi tovarni. V Kruppovi tovarni dela sedaj že 10.000 žensk. Ženske delajo dnevno eno uro manj kakor pa moški.

Kje so pravi Britanci? Velika napaka je, če kdo današnje Angleže nazivlja Britance, zakaj teh je danes že jako malo. Prvotne Britance, ki so bili izprva pod rimskim gospostvom, so Anglosasi do malega uničili, druge pa so se pomešali z nemškimi narodi in tako v njih popolnoma izginili. K Britancem prištevamo kvečjemu uboge Irce, škotske hribovce in pa maloštevilne Valisance (Wales) na Angleškem ter Bretance v Bretaniji (1 milijon). Prvotni Britanci so bili pravzaprav Kelti in imajo še dandanes svoj jezik, dočim je angleški jezik mešanica keltškega, latinskega, francoskega in nemškega jezika in je nastal šele v štirinajstem stoletju.

Slavni ciganski primas umrl. Pavel Pinter, slavni ciganski primas in virtuoz na cimbal, je umrl te dni na Dunaju po dolgem bolehanju v starosti 66 let. S svojo lastno kapelo je prepotoval celo Evropo in je bil poslednja leta tudi učitelj igranja na cimbal nadvojvoda Jožefa kakor tudi mnogih madžarskih plemičev. Skladatelj Liszt ga je večkrat obiskal. Pinter je prejel premnogo dragocenih daril od angleške kraljice, ruskega carja in drugih evropskih vladarjev.

Gos — vojaška straža. »Figaro« priporoča to-le lepo dogodbo. Ne daleč od Pariza je bila postavljena brezžična brzojavna stanica za posredovanje vojaških poročil in naročil. V tej stanici sta službovala dva vojaka, ki sta že dlje časa bridko občutila, da nimata svoje straže, ki bi ju bila čuvala in varovala pred radovedneži, ki so ju motili pri obilnem poslu. Naposled sta si pomagala sama. Preskrbela sta si gos, ki v krogu 200 metrov straži staničo ter z hreščečim rahtanjem prijavlja prihod tujcev. Vojaka sta vsa vesela, da sta jo tako dobro pogodila. Zdaj izvršujeta svoje posle nemočno, zakaj nepoklicanim osebam lahko pravočasno zabranita pristop.

Kletke za kunce ali zajčniki. Znano je, da je mogoče kunce racionalno rediti le, če se poslužujemo primernih kletk in ne puščamo živali kakor je pri nas splošno v navadi, da prosto letajo po nesnažnih hlevih, v katerih se nahaja druga naša domača živina. Zajci nimajo potrebnega miru, parijo se med seboj v krvnem sorodstvu in degenerirajo, obenem pa napravljajo v hlevu precej škode, ker navadno silno veliko rijejo.

Glavni pogoj dobre kletke je dvojno dno. Spodnje dno je poševno v kletke pribite in s strešno lepenko ali s pločvino prevlečeno. Pravo, t. j. tisto dno, na katerem se živali gibljejo, pa je napravljeno iz posameznih lat, ki so zbite tako, da je videti med njimi kake 3 do 5 mm široke špranje, skozi katere se more skalnica odtekat na spodnje, poševno s pločvino prevlečeno dno in se potem odtoči v primerne posode. Zajčja skalnica je izvrstno gnojilo za pesu in repo, ako ji primešamo polovico vode. Ta potem izvrstno raste, kar nam kažejo nasadi v vojni zajčarni pod Rožnikom, kjer redno vsak dan zalivajo z gnojnico, ki je pomešana z vodo. Zalivanje z nerazredčeno gnojnico škoduje.

Za napravo dobrih kletk v sedanjem času marsikomu primanjkuje primernih zabojev in drugih potrebščin, zato je prosil agilni vodja voj. zajčarne stotnik g. dr. Vozska, naj mu poveljstvo 5. armade dovoli izdelovati dobre in pripravne zajčnike iz zabojev, ki niso več porabni za pošiljanje vojaških potrebščin v bojne črte. Armadno poveljstvo mu seveda te prošnje ni odbilo in se zato izdelujejo za našo rejo pripravne kletke z dvojnimi dnom, ki jih je dobili v vojni zajčarni pod Rožnikom z ozirom na velikost po 4, 6, 8, 10 in 12 kron komad.

Kako je napravljati primerne kletke iz starih zabojev in desk, nam priporoča in s slikami ponazoruje stotnik Vozska v knjižici »Reja domačih zajcev«, ki je ravnokar izšla v slovenskem jeziku v zalogi Katoliške bukvarne v Ljubljani in stane 80 vin., s poštnino 90 vin.

Kupiti se želi mlad, ne čez 4 mesece star

Foks-Terier

Naslov kupca pove upravništvo „Slovenca“ 1995.

Tisk: »Katoliške Tiskarne«.

Najboljše in najcenejše se da krojčiti po novi in sloviti izdaji

FAVORIT - modnega albuma za jesen in zimo.

Cena K 1'20, s poštnino K 1'30.

Dobi se pri tvrdki

M. Ranth,

glavno zastopstvo za Kranjsko, Ljubljana, Marijin trg 3, kakor tudi 1970

vsi posamezni kroji in favoritne potrebščine. Odpošiljatelj se izvršuje le proti poštenu povzetju ali predplačilu.

Zahvala.

Vsem, ki so nam v težkih dneh izgube našega predragega očeta go spoda

Antona Krisch

c. kr. ev. nadoficijal

izkazali sočutje, izrekamo srčno za hvalo.

Rožna dolina 24. avgusta 1916.

Žaljuočil otroci.

Radi odhoda k vojakom se prodaja

močan konj

Ogleda se pri Ant. Žagarju, Besnica 25. pošta: Sp. Hrušica pri Ljubljani.

VOLNENE CUNJE

dalje stare nogavice in druga pletenina, odpadki sukna, ponovna vojnena obleka se kupi v vsaki najmanjši in tudi največji množini ter dobro plača. Ponužbe na: zbirnico volnenega blaga v vojne namene Seebach pri Bejaku.

Manufakturno blago

vseh vrst sukno, podloge itd. kapi zavod za opremo armade (tudi na deželni), Dunaj L. Backerstr. 9. — 1935

Suhe gobe, vinski kamen, med, vosek, kumno in janež ter sploh vse deželne pridelke kupi veletrgovina

Anton Kolenc, Celje.

Isto tako tudi vsako množino raznovrstnih praznih sodov in vreč.

Malinov sok

zajamčeno naraven, vkuhan v najfinjši rafinadi, poštni zavoj 5 kg K 12— franko po povzetju **A. Tosek, Kralj. Vinohrady (Praga) št. 1274 L.**

Služba

organista in cerkvenika

se takoj odda. Letna plača v denarju 800 K; prosto stanovanje (3 sobe in kuhinja, nekaj drv in pobra ter nekaj stole. — Zahteva se lepo krščansko vedenje. — Priloži se naj prošnji spričevalo. Župni urad Repentabor, — pošta: Opčina pri Trstu. — 1970

Skoro nov

pisalni stroj

se ceno prodaja Ljubljana Gradišče 15/I.

1431

Vam plačam, ako Vaših kurjih oces, bradavic in trdo kože, tekom 3 dnih korenino, brez bolečin ne odpravi

Ria-Balsam. Cena lončku z jamstvenim pismom K 1'50, 3 lončki K 4—, 6 lončkov K 5'50, 6 lončkov K 5'50. Stotine zahvalnic in priznanj. **Potenje nog in rok odpravi Ita-prašek.** Cena K 1'50, 3 skatije K 3'50. **Kemeny Kaschau (Kassa) I.**, poštni predal 12 844 Ogrsko.

Blagajničarka

popolnoma izvežbana, želi mesta takoj ali pozneje. Naslov pove uprava lista pod št. 1988.

Iščem

hlapca za konje

sprejme se tudi invalid.

Kartonažna tovarna I. Bonač Ljubljana.

Prosim, oglejte si predležee oblike nog, in ne bode te prišli težko do pričanja, da oblika čevlja ne sme biti poljubna, temveč obliki noge popolnoma prilagojena. Človeške noge niso vse enake oblike, vsaka noga ima svoje posebnosti, in te posebnosti upoštevati je dolžnost vsakega izkušnega veščaka.

Poskusite pri: 2472

Fran Szantner

specialist za ortopedična in anatomska obuvanja

Ljubljana, Selenburgova ul. 4.

Prodajalka

izurjena se sprejme v špeceriljski trgovini za takojšen nastop. Naslov pove uprava lista.

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je naš predragi, nepozabni soprog, oziroma oče, tast in stari oče, gospod

Daniel Godina,

veleposestnik, bivši župan, imetelj zlatega zaslužnega križca s krono, upravni svetnik vipavske železnice,

danes zjutraj po kratki mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, v starosti 80 let, mirno v Gospodu zaspal.

N. v m. p.!

Ajdovščina, 23. avgusta 1916.

Marija Godina roj. Dolenc, soproga. **ženka Godina, Olga Kern, Mina Cechet, hčere.** **Ivan Kern,** tovarniški vodja, **Josip Cechet,** c. kr. sodni svetnik, zeta. **Alice in Olga Kern,** vnukinji.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je naš iskreno ljubljani, predobri sin, oziroma brat, gospod

Milan Bregar

gimnazijski abiturijent in enoletni prostovoljec-korporal

dne 3. avgusta v cvetoči dobi 19 let na severnem bojišču umrl junaške smrti. Sv. maša zadušnica se boče darovala dne 26. avgusta ob 8. uri v frančiškanski cerkvi v Ljubljani.

Blagega pokojnika priporočamo v molitev.

V Zgornji Šiški, dne 23. avgusta 1916.

Jožef Bregar, nadučitelj, **Agneza Bregar,** roj. Droll, učiteljica, stariši; **Vladimir Bregar,** stud. phil. in c. in kr. poročnik v rezervi, **Stanko Bregar,** gimn. abiturijent in c. in kr. poročnik v rezervi, brata.

1986

Proda se

enonadstropna hiša

z vrtom in travnikom, v kateri je že več let trgovina, v večjem kraju na Gorenjskem, tik kolodvora. Pojasnila daje

Kranilnica in posojilnica v Kranju.